

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

PROGRAMUL NAȚIONAL
SERVICII DE ÎNGRIJIRE COPII
CU VÂRSTA PÂNĂ LA 3 ANI

CENTRUL
Parteneriat pentru
Dezvoltare

GHID

privind inițierea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial

Chișinău 2024

Ghidul a fost elaborat cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Opiniile prezentate în această lucrare aparțin autorilor și nu reflectă neapărat opiniile oficiale ale agențiilor Organizației Națiunilor Unite sau al oricărei organizații afiliate acestora.

Cuvânt înainte	4
Introducere	5
Ce profesie trebuie să ai pentru a presta servicii alternative de îngrijire a copiilor de tip familial?	6
Care sunt etapele de înființare a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial?	10
I. Înregistrarea în sistemul de asigurări sociale și medicale	11
II. Pregătirea dosarului pentru a obține patenta de întreprinzător în domeniul serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial	13
III. Depunerea dosarului pentru eliberarea patentei	17
IV. Amenajarea spațiului pentru prestarea serviciului	19
V. Înregistrarea serviciilor alternative îngrijire a copiilor de tip familial	25
VI. Notificarea serviciilor alternative îngrijire a copiilor de tip familial	26
Desfășurarea serviciilor de îngrijire a copiilor de tip familial	28
Cum se determină prețul pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor de tip familial?	33
ANEXE	35

CUVÂNT ÎNAINTE

Începând cu anul 2022, în Republica Moldova sunt reglementate serviciile alternative de îngrijire a copiilor cu vârsta de până la 3 ani. Astfel, prin adoptarea [Legii nr. 367/2022](#) cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copiilor au fost instituite trei tipuri de servicii de acest gen: (i) serviciile alternative de îngrijire organizate de angajator la locul de muncă, (ii) serviciile alternative de îngrijire individualizată a copiilor și (iii) serviciile alternative de îngrijire de tip familial.

Pentru a înțelege mai bine care sunt cerințele legale pentru prestarea fiecărui serviciu în parte a fost elaborată o serie din 4 ghiduri. Aceste publicații vin să ajute profesioniștii și profesionistele care doresc să presteze astfel de servicii, cât și părinții ai căror copii vor beneficia de ele:

- Ghid privind serviciile alternative de îngrijire individualizată a copiilor, elaborat cu sprijinul OIM
- Ghid privind inițierea serviciilor alternative de îngrijire de tip familial, elaborat cu sprijinul PNUD Moldova
- Ghid privind serviciile alternative de îngrijire a copiilor organizate de angajator la locul de muncă, elaborat cu sprijinul OIM
- Ghid pentru părinții (acesta fiind destinat părinților ai căror copii beneficiază/vor beneficia de serviciile alternative de îngrijire), elaborat cu sprijinul PNUD Moldova.

Prezentul ghid se referă la serviciile alternative de îngrijire de tip familial, adesea numite și creșă la domiciliu, unde îngrijitorul/îngrijitoarea de copii are în îngrijire mai mulți copii din familii diferite.

Dacă îți propui să prestezi servicii alternative de îngrijire de tip familial, ghidul pe care-l ai în față te va ajuta să înțelegi dacă ești eligibil/eligibilă pentru a le presta și care sunt cerințele legale pentru a putea profesa în sectorul respectiv.

INTRODUCERE

Anul 2022 a fost unul definitiv pentru domeniul îngrijirii copiilor în Republica Moldova, fiind marcat de adoptarea [Legii nr. 367/2022 cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copiilor](#). Prin actul legislativ în cauză au fost introduse trei tipuri de servicii alternative de îngrijire a copiilor vizând copiii cu vârsta de până la 3 ani: (i) serviciile alternative de îngrijire organizate de angajator la locul de muncă, (ii) serviciile alternative de îngrijire a copiilor de tip familial și (iii) serviciile alternative de îngrijire individualizată a copiilor. Aceste servicii sunt menite să completeze, nu să înlocuiască, instituțiile de educație antepreșcolară și preșcolară și nu sunt considerate forme de asistență socială.

Serviciile alternative de îngrijire a copiilor de tip familial reprezintă serviciile organizate la domiciliul/reședința temporară a îngrijitorului calificat/îngrijitoarei calificate de copii (*în continuare – îngrijitor/îngrijitoare*) pentru un număr limitat de copii, în conformitate cu art. 5 alin. (1) lit. c) și art. 9 din [Legea nr. 367/2022 cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copiilor](#).

Serviciile de îngrijire de tip familial se concentrează pe oferirea îngrijirii copiilor într-un mediu care imită atmosfera de acasă, adică într-un cadru familial sau o locuință adaptată. Aceste servicii sunt personalizate, axate pe nevoile individuale ale fiecărui copil și pot include activități educative, recreative și de dezvoltare. Ele reprezintă o alternativă flexibilă și mai intimă față de îngrijirea instituționalizată oferind copiilor o experiență mai personalizată și o atenție mai mare.

Prin Hotărârea Guvernului [nr. 572/2023](#) au fost aprobate regulamentele cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor, specifice pentru fiecare tip de serviciu de îngrijire. Aceste acte definesc standardele, procedurile și cerințele necesare pentru organizarea și funcționarea serviciilor în cauză.

CE PROFESIE TREBUIE SĂ AI PENTRU A PRESTA SERVICII ALTERNATIVE DE ÎNGRIJIRE A COPIILOR DE TIP FAMILIAL?

Serviciile alternative de îngrijire a copiilor de tip familial pot fi prestate doar de un îngrijitor calificat/îngrijitoare calificată de copii:

Îngrijitorul calificat/îngrijitoarea calificată de copii este o persoană fizică cu formare profesională care posedă cunoștințe și abilități necesare de îngrijire a copilului cu vârsta de până la 3 ani, ce corespund cel puțin nivelului 3 al Cadrului național al calificărilor din Republica Moldova, și care intenționează să desfășoare unul din tipurile de servicii alternative de îngrijire a copiilor menționate la art. 5 din Legea nr. 367/2022.

Profesia de îngrijitor/îngrijitoare de copii este introdusă și în Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021) aprobat prin Ordinul ministrului Muncii și Protecției Sociale nr. 11/2021, la grupa de bază 5311 - **Personal de îngrijire a copiilor**.

Codul ocupației	Tipul ocupației
531101	Guvernant/guvernantă
531102	Îngrijitor/îngrijitoare de copii (dădacă)*
531103	Îngrijitor/îngrijitoare de copii **

* Ocupația se referă la prestarea serviciilor de îngrijire a copiilor în creșe, grădinițe, instituții rezidențiale, centre comunitare de educație timpurie

** Ocupația se referă la prestarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor

Ca oricare altă profesie, cea de îngrijitor/îngrijitoare se bazează pe un standard ocupațional de calificare bine definit care stabilește cerințele și competențele necesare pentru a desfășura acest tip de muncă și anume Standardul de calificare pentru îngrijitor/îngrijitoare de copii (Domeniul de formare profesională: 922 Îngrijirea copiilor și tinerilor) și Standardul de ocupare pentru îngrijitor/îngrijitoare de copii (Cod CORM: 531103). Acestea asigură un nivel minim de pregătire și cunoștințe

în domeniul îngrijirii persoanelor promovând astfel o îngrijire de calitate și sigură pentru beneficiari. Standardul ocupațional și de calificare pentru îngrijitor/îngrijitoare include următoarele:

- 1) asigurarea integrității și securității copilului;
- 2) realizarea activităților de igienă corporală a copilului, inclusiv formarea deprinderilor de igienă corporală la copil;
- 3) menținerea condițiilor mediului favorabil sănătății copilului;
- 4) realizarea alimentației copilului;
- 5) contribuirea la formarea abilităților de bază ale copilului (abilități motrice, socio-emoționale, de comunicare, de comportament);
- 6) realizarea activităților recreative și ludice;
- 7) acordarea primului ajutor în situații de urgență;
- 8) acordarea îngrijirilor copilului cu afecțiuni curente;
- 9) realizarea activităților de sprijin a copilului cu boli cronice/nevoi speciale.

În Anexa 1 la prezentului Ghid vei putea găsi mai multe resurse informaționale care te vor ajuta să-ți dezvolți capacitățile ce țin de aspectele menționate mai sus.

Cine **POATE** fi îngrijitor sau îngrijitoare de copii?

Este în drept să exercite profesia de îngrijitor sau îngrijitoare de copii persoana care îndeplinește toate condițiile de mai jos:

- ✓ este calificat/ă în domeniul îngrijirii copiilor cu vârsta de până la 3 ani*;
- ✓ are vârsta minimă de 16 ani;
- ✓ nu este condamnat/ă pentru săvârșirea unei infracțiuni sau contravenții care l-ar face/ar face-o incompatibil/ă cu exercitarea activității de îngrijitor/îngrijitoare de copii;
- ✓ este apt/ă din punct de vedere medical și psihologic.

*Se consideră că persoana este calificată în domeniul îngrijirii copiilor cu vârsta de până la 3 ani dacă atestă oricare din următoarele studii:

- a) studii superioare în domeniul educației, sănătății, asistenței sociale;
- b) studii profesionale tehnice secundare în domeniul educației, sănătății, asistenței sociale;
- c) certificat de studii gimnaziale/certificat de studii liceale/diplomă de bacalaureat/atestat de studii medii de cultură generală/studii superioare sau un alt act de studii echivalent, recunoscut de autoritatea competentă, și actul de studii ce confirmă specializarea în domeniul îngrijirii copiilor.

IMPORTANT!

Până la 17 mai 2025 persoanele pot activa în calitate de îngrijitor/îngrijitoare de copii fără calificarea în domeniul îngrijirii copiilor cu vârsta de până la 3 ani. Această perioadă este oferită ca una de tranziție pentru ca persoanele ce nu au studii în domeniul *educației, sănătății sau asistenței sociale* să reușească să absolve cursurile specializate de îngrijire a copiilor.

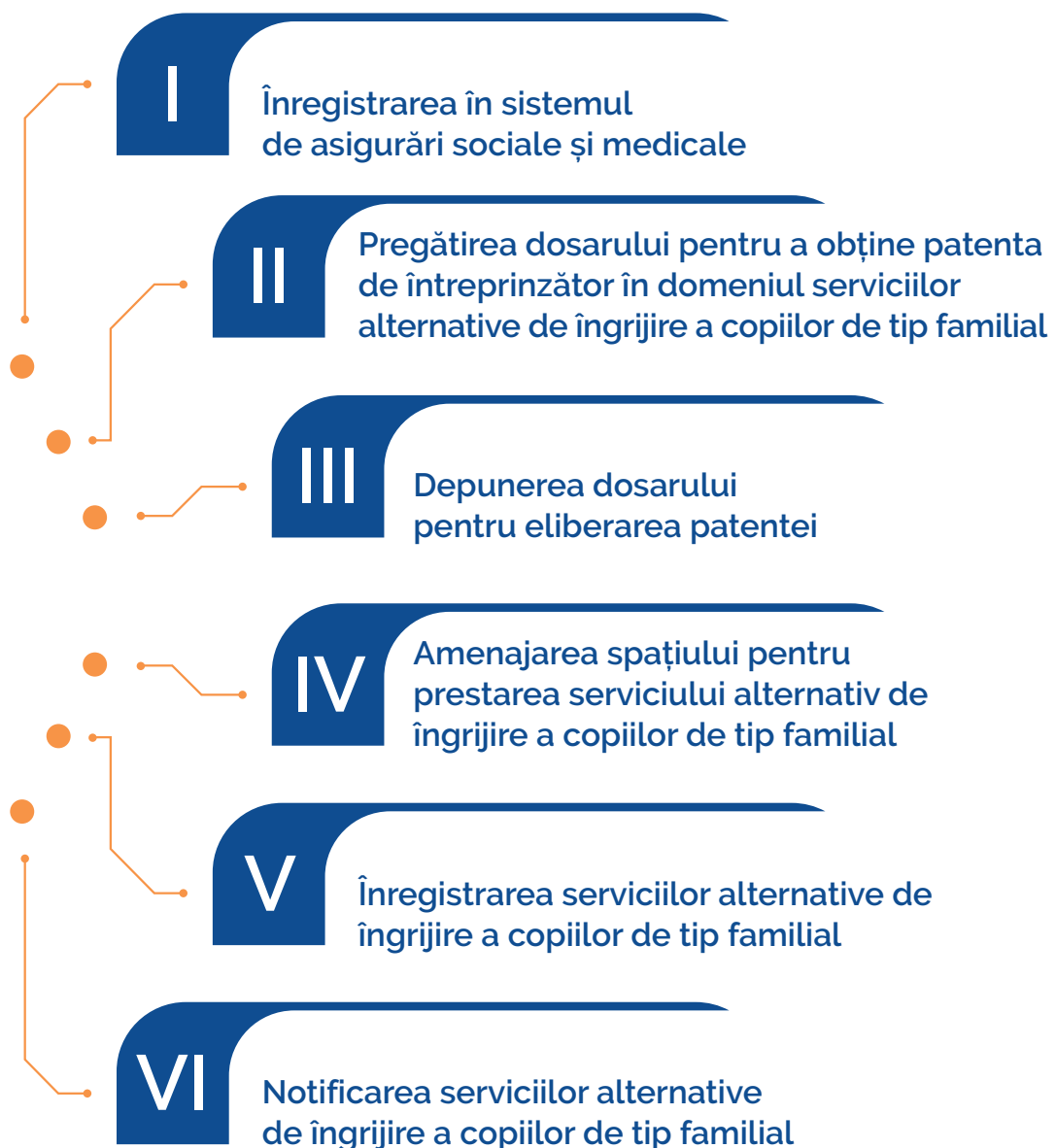
Cine **NU POATE** fi îngrijitor sau îngrijitoare de copii?

Nu poate exercita profesia de îngrijitor sau îngrijitoare de copii persoana la care se referă cel puțin una din caracteristicile de mai jos:

- ⊗ a fost condamnat/ă pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau contravenții contra vieții și sănătății persoanei, contra familiei și copiilor, privind viața sexuală, contra libertății, cinstei și demnității persoanei (vedeți în anexă lista infracțiunilor menționate);
- ⊗ locuiește împreună cu persoane care au fost condamnate pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau contravenții contra vieții și sănătății persoanei, contra familiei și copiilor, privind viața sexuală, contra libertății, cinstei și demnității persoanei, conform declarației pe propria răspundere, în cazul serviciilor alternative de îngrijire a copiilor organizate la domiciliul/reședința temporară a îngrijitorului/îngrijitoarei;
- ⊗ este decăzut/ă din drepturile părintești prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă;
- ⊗ suferă de boli transmisibile și/sau tulburări mintale;
- ⊗ este dependent/ă de substanțe psihotrope sau stupefiante și/sau de plante ori substanțe cu proprietăți psihoactive; în cazul serviciilor alternative de îngrijire a copiilor organizate la domiciliul/reședința temporară a îngrijitorului/îngrijitoarei, prevederile se aplică și pentru membrii de familie sau alte persoane care locuiesc cu acesta/aceasta;
- ⊗ a aplicat violență fizică sau psihică față de copii, caz documentat în modul corespunzător de autoritățile abilitate;
- ⊗ în privința acestuia/acesteia s-a aplicat, pe o durată stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă, interdicția de a desfășura activitate de îngrijitor/îngrijitoare, activitate didactică sau altă activitate ce presupune contactul direct cu copii;
- ⊗ în privința acestuia/acesteia a fost instituită măsura de ocrotire judiciară (curatelă, tutelă (art. 102-105 din Codul Civil al RM), ocrotire provizorie (art. 97-101 din Codul Civil al RM), mandat de ocrotire în viitor (art. 76-91 din Codul Civil al RM), contract de asistență (art. 74- 75 din Codul Civil al RM)).

CARE SUNT ETAPELE DE ÎNFIINȚARE A SERVICIILOR ALTERNATIVE DE ÎNGRIJIRE A COPIILOR DE TIP FAMILIAL?

Pentru a oficializa serviciul alternativ de îngrijire a copiilor de tip familial îngrijitorul/îngrijitoarea de copii urmează să parcurgă câțiva pași descriși în cele ce urmează:

I. Înregistrarea în sistemul de asigurări sociale și medicale

ASIGURAREA SOCIALĂ

Potrivit Legii 367/2022, în cazul serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial, îngrijitorii/îngrijitoarele de copii activează în bază de Patentă de întreprinzător. Însă, înainte de a obține patenta de întreprinzător pentru prestarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial, îngrijitorul/îngrijitoarea trebuie să se încadreze în sistemul asigurărilor sociale de stat, ținând cont de următoarele:

- ▶ Înregistrarea este obligatorie și se efectuează la structurile teritoriale ale CNAS în a căror rază se află domiciliul solicitantului.
- ▶ Calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale și Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul respectiv de gestiune. Cuantumul tarifului pentru titularii patentei de întreprinzător pentru anul 2024 va fi specificat în Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul următor, care, de regulă, este adoptat în luna decembrie a fiecărui an.
- ▶ În anul 2024, pentru titularii patentei de întreprinzător contribuția de asigurări sociale de stat obligatorie în sumă fixă anuală (taxă fixă anuală) este de 17.522 de lei (potrivit art. 3 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2024). Suma lunară a contribuției constituie momentan 1460 de lei.
- ▶ Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii sunt virate la codul IBAN - MD33TR-GAAB12133001000000 (pentru anumite concretizări este recomandat să consultați funcționarii CTAS).

BENEFICII

- ▶ Achitarea contribuției de asigurare socială de stat vă asigură dreptul la o pensie minimă și la un ajutor de deces prevăzute în legislație.
- ▶ Durata activității desfășurate în baza patentei se include în vechimea în muncă, cu condiția achitării contribuțiilor de asigurare socială de stat.

IMPORTANT!

De la plata contribuției de asigurări sociale în sumă fixă sunt scutiți pensionarii, persoanele cu dizabilități, precum și persoanele care sunt încadrate în sfera muncii. Acestea au statut de persoane asigurate.

ASIGURAREA OBLIGATORIE MEDICAL

Îngrijitorii/îngrijitoarele de copii trebuie să se încadreze în sistemul de asigurare medicală obligatorie. Potrivit prevederilor [Anexei nr. 2 la Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală](#), titularii de patentă de întreprinzător se asigură în mod individual, achitând primele de asigurare obligatorie de asistență medicală în *sumă fixă*. Câteva aspecte pe care urmează să le reții:

- ▶ Asigurare obligatorie de asistență medicală se obține în baza statutului de asigurat în Sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală.
- ▶ Pentru atribuirea/schimbarea statutului de asigurat în Sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală este necesar să achitați prima pentru asigurare de asistență medicală obligatorie (la sediile [Companiei Naționale de Asigurări în Medicină](#)) și să solicitați schimbarea statutului de asigurat.
- ▶ Pentru anul 2024, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă constituie 12.636 de lei.
- ▶ Cuantumul acestei prime poate fi modificat pentru anul 2025, în funcție de deciziile autorităților, și va fi inclus în Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul 2025. **Persoanele obligate să se asigure în mod individual, printre care i titularii patentei de întreprinzător, beneficiază de reduceri la plata primei până la data de 31 martie a fiecărui an, astfel că ei vor achita doar suma de 2028 de lei.**
- ▶ Titularii patentei de întreprinzător care concomitent fac parte din categoria persoanelor cu dizabilități severe, accentuate sau medii sau sunt concomitent și pensionari, nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă.

IMPORTANT!

Nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă la solicitarea patentei persoanele care sunt încadrate în sfera muncii, pensionarii, persoanele cu dizabilități severe, accentuate sau medii. Acestea au statut de persoane asigurate.

II. Pregătirea dosarului pentru a obține patenta de întreprinzător în domeniul serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial

TAXA LUNAR PENTRU PATENTA DE ÎNTREPRINZĂTOR

Serviciile alternative de îngrijire a copiilor de tip familial sunt incluse la poziția 2.53 din Anexa la Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător.

- ▶ Cuantumul taxei lunare pentru acest gen de activitate este de 200 de MDL pentru municipiile Chișinău, Bălți, Bender și Tiraspol, iar pentru celelalte municipii și orașe din țară se va achita 150 de MDL per lună. Pentru localitățile rurale, taxa lunară constituie 100 MDL.
- ▶ Unele categorii de populație pot beneficia de anumite reduceri:
 - a) pentru persoanele cu dizabilități severe/accentuate - cu 20% din taxa stabilită;
 - b) pentru persoanele care sunt la evidență la oficiile forței de muncă și nu au fost plasate în câmpul muncii în decursul a 6 luni - cu 15% din taxa stabilită (din această categorie nu fac parte persoanele care au refuzat locul de muncă propus). Înlesnirea în cauză se acordă pe un an de la data depunerii cererii pentru primirea patentei;
 - c) pentru persoanele care întrețin membri ai familiei inapți pentru muncă pe motiv de vârstă sau de sănătate:
 - pentru studenți și pensionari - cu 20% din taxa stabilită
 - 4-6 membri ai familiei - cu 20% din taxa stabilită
 - 7-9 membri ai familiei - cu 30% din taxa stabilită
 - 10 sau mai mulți membri ai familiei - cu 40% din taxa stabilită.

PACHETUL DE ACTE NECESARE

Pentru a solicita eliberarea patentei pentru desfășurarea activității de îngrijitor/îngrijitoare urmează să anexați la cerere o serie de acte, după cum urmează:

- ▶ **documentul ce atest calificarea de îngrijitor/îngrijitoare**

Până la 17 mai 2025 se va prezenta un document de studii ce corespunde cel puțin nivelului 3 al Cadrului național al calificărilor, la caz este minim un certificat de studii gimnaziale.

După 17 mai 2025 se va prezenta unul din următoarele documente:

- a) diploma studii superioare în domeniul educației, sănătății, asistenței sociale;

- b) diploma de studii profesionale tehnice secundare în domeniul educației, sănătății, asistenței sociale;
- c) actul de studii ce confirmă specializarea în domeniul îngrijirii copiilor, pentru cei ce dețin doar certificat de studii gimnaziale/certificat de studii liceale/diploma de bacalaureat/atestat de studii medii de cultură generală/studii superioare în alte domenii decât cele menționate la pct. a) și b) sau un alt act de studii echivalent, recunoscut de autoritatea competentă.

► **fi a medical individual cu rezultatele examenelor medicale i cele de laborator**

Pentru a obține fișa medicală, este necesar să programezi o vizită la medicul de familie. Acesta va evalua starea de sănătate printr-un examen fizic, analize de laborator, precum și în baza concluziilor medicale ale specialiștilor, iar ulterior va elibera certificatul medical corespunzător. Concluzia medicală cu referință se eliberează de către medicul de familie conform adevărinței medicale (Formular nr. 086/e) aprobate prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 828 din 31.10.2011 „Cu privire la aprobarea formularelor de evidență medicală primară”. Fișa medicală se eliberează în mod gratuit.

► **cazierul judiciar i cazierul contraven ional**

Cazierul judiciar/contravențional îl poți solicita online, pe [Portalul Serviciilor Publice](#), sau la sediul Serviciului Tehnologii Informaționale (STI) al Ministerului Afacerilor Interne (MAI), inclusiv la inspectoratele raionale de poliție. În cazul solicitării online, este necesar să completezi o [cerere electronică](#) în care să indici datele de identitate și codul personal (IDNP). Sistemul va identifica de sine stătător datele din Registrul de Stat al Populației. Achitarea serviciului se face online, prin intermediul Serviciului Guvernamental de Plati Electronice MPay. Costul pentru eliberarea cazierului timp de o zi este de 60 de lei, iar timp de zece zile lucrătoare constituie 30 de lei.

Actul va fi eliberat conform opțiunii pe care ai selectat-o în timpul depunerii cererii.

Varianta digitală a serviciului poate fi descărcată în Cabinetul personal al cetățeanului (MCabinet): <https://mcabinet.gov.md/ro>. Eliberarea certificatului în format fizic se va face la ghișeul emitentului sau ce al inspectoratului de poliție teritorial, fiind necesar să te prezinți personal sau să fii reprezentat/ă de o persoană mandată. Cazierul poate fi livrat atât în Moldova, cât și în străinătate, direct la ușă, prin intermediul Serviciului guvernamental de livrare MDelivery (<https://mdelivery.gov.md/>), fără a fi necesară prezentarea solicitantului la ghișeul emitentului.

► **eclara ia pe propria r spundere c nu e ti dec zut/ din drepturile p rinte ti printr-o hot - rãre judec toreasc r mas definitiv**

Un model al acestei declarații îl poți găsi în Anexa nr. 5 la HG nr. 572/2023 și în Anexa 5 la prezentul ghid sau poți formula și întocmi de sine stătător această declarație, la momentul depunerii cererii și actelor necesare pentru eliberarea patentei de întreprinzător.

► **documentele confirmative de achitare a contribu iei de asigurare social de stat pentru întreaga perioad solicitat de desf urare a activit ii în baza patentei de întreprinz tor**

Statutul de persoană asigurată în sistemul public de asigurări sociale poate fi confirmat prin unul din următoarele documente:

- a) confirmarea achitării contribuției de asigurări sociale în sumă fixă;
- b) certificatul de la locul de muncă;
- c) legitimația de pensionar sau de persoană cu dizabilitate.

► **documentele ce confirm statutul de persoan asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală**

Statutul de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală poate fi confirmat prin unul din următoarele documente:

- a) confirmarea achitării primei de asigurare medicală în sumă fixă;
- b) certificatul de la locul de muncă;
- c) legitimația de pensionar sau de persoană cu dizabilitate.

► **copia de pe extrasul din Registrul bunurilor imobile sau, după caz, de pe contractul de locuință a imobilului care va fi folosit în cadrul activității respective**

Extrasul din Registrul bunurilor imobile este informația oficială eliberată de [Agenția Servicii Publice \(ASP\)](#) care-ți confirmă dreptul de proprietate asupra bunului imobil unde urmează a fi prestate serviciile de îngrijire.

Cererea de solicitare a extrasului din Registrul bunurilor imobile poate fi depusă prin două modalități:

- 1) online pe [Portalul Serviciilor Publice](#);
- 2) la ghișeul din cadrul Centrului Multifuncțional al ASP din raza serviciului cadastral teritorial unde se află imobilul.

Serviciul online este accesibil atât pentru persoanele deținătoare de semnătură electronică/sau mobilă, cât și pentru cetățenii ce nu dețin identitate electronică.

Prin autentificare în sistem, persoanele deținătoare de semnătură electronică/sau mobilă vor semnata cererea electronic și pot recepționa documentele exclusiv în format electronic din Portalul cetățeanului [MCabinet](#)) sau pot comanda documentele cu livrare la ușă prin intermediul Serviciului guvernamental de livrare [MDelivery](#).

Persoanele fizice în calitate de proprietari ai bunurilor imobile care nu dețin identitate electronică pot depune cererea online neautentificându-se și solicita livrarea pe suport de hârtie prin intermediul Serviciului guvernamental de livrare [MDelivery](#) sau pot ridica documentul la ghișeul Centrului Multifuncțional, iar persoanele împuternicite prin procură de la notar, precum și alte categorii de solicitanți pot depune cererea online, dar la eliberarea documentului se vor prezenta obligatoriu la ghișeul Centrului Multifuncțional pentru a-și autentifica identitatea prin prezentarea buletinului de identitate și, după caz, a altor acte confirmative în original.

Programarea prealabilă pentru solicitarea serviciilor în subdiviziunile teritoriale ale ASP este disponibilă accesând link-ul:

<https://programare.asp.gov.md/qwebbook/index.jsp?lang=ro>

► **declarația pe proprie răspundere că nu locuiește împreună cu persoane care au fost condamnate pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau contravenții contra libertății, cinstei și demnității persoanei**

Un model al acestei declarații poți găsi în Anexa nr. 5 a HG nr. 572/2023 și în Anexa 4 la prezentul ghid sau poți formula și întocmi de sine stătător această declarație, la momentul depunerii cererii și actelor necesare pentru eliberarea patentei de întreprinzător.

► **fotografie 3x4.**

CE TREBUIE SĂ ȘTI DESPRE SEMNĂTURA MOBILĂ / ELECTRONICĂ ?

Cu Semnătura Mobilă sau Electronică poți utiliza telefonul mobil ca pe un buletin de identitate pentru a semna online orice document, fie că este vorba de un contract, cerere sau declarație. Aceasta te scutește de necesitatea de a te deplasa la oficiile și ghișeele prestatorilor de servicii și emitenților de acte.

Activarea semnăturii mobile

Pentru a activa semnătura mobilă consultă operatorul tău de telefonie mobilă. Poți alege diverse pachete cu numărul de semnături optime pentru tine.

- Moldcell - www.moldcell.md
- Orange - www.orange.md

Semnătura electronică poate fi obținută de la următorii prestatori de servicii de certificare:

- I.P. „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”, accesează [aici](#)
- I.P. „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe”, accesează [aici](#)
- I.M. Orange Moldova S.A., accesează [aici](#)
- I.M. Moldcell S.A., accesează [aici](#)
- I.P. Agenția Servicii Publice, accesează [aici](#)

Accesarea serviciilor electronice cu ajutorul telefonului mobil este foarte simplă :

- 1) Indică numărul de telefon pentru care ai activat semnătura electronică.
- 2) Pe telefonul mobil vei primi o solicitare de verificare a identității sau de semnare a unui document electronic, pe care o poți accepta sau refuza.
- 3) Totodată, telefonul îți va afișa un cod de verificare, pe care îl compari cu cel afișat de MPass sau MSign.
- 4) Pentru a accepta solicitarea, tastează codul PIN al semnăturii mobile, pe care îl cunoști doar tu.

III. Depunerea dosarului pentru eliberarea patentei

Odată colectate documentele necesare pentru obținerea patentei urmează să depui o cerere pentru eliberarea acesteia.

► Cererea pentru eliberarea patentei de întreprinzător o poți depune:

- 1) online, prin autentificare în cadrul SIA „Cabinetul personal al contribuabilului” de pe pagina oficială www.sfs.md și accesarea serviciului „e-Cerere”, modulul „Gestionarea patentelor de întreprinzător”;
- 2) la subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat în a cărei rază ai domiciliul sau preconizezi să desfășori activitatea;
- 3) la primăria în a cărei rază de administrare intenționezi să desfășori activitatea în baza patentei, în cazul în care în localitatea respectivă nu este amplasată subdiviziunea Serviciului Fiscal de Stat și aceasta este valabilă numai pe teritoriul administrat de primăria care a eliberat-o.

► În cerere vei indica:

- 1) prenumele, numele și domiciliul;
- 2) genul de activitate de întreprinzător pentru exercitarea căreia soliciți eliberarea sau prelungirea patentei;
- 3) locul de desfășurare a activității în baza patentei pentru cazurile în care condiția respectivă se reglementează;
- 4) durata patentei.

La cererea de eliberare a patentei vei anexa documentele menționate anterior.

► Dosarul recepționat se va examina timp de 3 zile;

► Patenta se eliberează sau se prelungește pe durata de o lună sau, la dorință, pe o durată mai mare;

► Pentru prelungirea patentei va fi urmată aceeași procedură ca și pentru eliberarea inițială. Schimbarea patentei se efectuează și în cazul în care titularul ei și-a schimbat numele și/sau prenumele, domiciliul sau locul de desfășurare a activității indicate în patentă.

IMPORTANT!

Există câteva aspecte ce țin de patenta de întreprinzător pentru serviciile de îngrijire a copiilor:

- Îngrijitorului/îngrijitoarei i se permite desfășurarea activității în baza patentei de întreprinzător cu condiția ca veniturile obținute din prestarea serviciilor de îngrijire a copiilor să nu depășească 300.000 de lei într-o perioadă de 12 luni consecutive;
- Doi sau câțiva titulari de patente se pot asocia în scopul desfășurării în comun a activității de întreprinzător, în baza contractului de activitate în comun;
- Se interzice deținerea de către același titular a două sau mai multe patente valabile concomitent pentru același gen de activitate desfășurată în același loc, însă ai posibilitatea să deții concomitent și altă patentă de întreprinzător, cum ar fi, spre exemplu, cea care permite prestarea serviciilor alternative de îngrijire individualizată a copiilor;
- Minorul care a atins vârsta de 16 ani poate fi recunoscut ca având capacitate de exercițiu deplină dacă lucrează în baza unui contract de muncă sau, cu încuviințarea părinților sau a reprezentantului legal, practică activitatea de întreprinzător. Atribuirea capacității depline de exercițiu unui minor (emancipare) se efectuează prin hotărârea autorității tutelare, cu încuviințarea ambilor părinți sau a reprezentantului legal, iar în lipsa unei astfel de încuviințări, prin hotărâre judecătorească. Astfel persoanele de 16 ani care doresc să practice acest gen de activitate de întreprinzător vor avea nevoie să prezinte suplimentar un act administrativ din partea autorității tutelare care reprezintă acordul părinților/reprezentanților legali pentru a desfășura activitatea respectivă.

IV. Amenajarea spațiului pentru prestarea serviciului

ASPECTE GENERALE

- ▶ Spațiul în care sunt prestate serviciile alternative de îngrijire a copiilor trebuie să fie racordat la sistemul de aprovizionare cu gaze, energie electrică, apeduct și canalizare, să aibă apă curentă (potabilă și caldă), încălzire, ventilare, internet.
- ▶ Încăperea pentru organizarea serviciului alternativ de îngrijire a copiilor trebuie să includă:
 - a) spațiu amenajat pentru păstrarea individualizată a hainelor, încălțămintei de stradă și altor obiecte personale ale copiilor;
 - b) spațiu pentru activități;
 - c) spațiu pentru somn;
 - d) grup sanitar;
 - e) spațiu pentru alimentație.

Se admite comasarea spațiului pentru activități cu cel pentru somn asigurând o suprafață de 3,2 m² pentru un copil

- ▶ Folosirea aparatelor de aer condiționat/altor sisteme de ventilație sau climatizare se recomandă cu respectarea strictă a parametrilor de microclimat (viteza curenților de aer, temperatură, nivel de zgomot, frecvența de igienizare a filtrelor cu respectarea recomandărilor producătorului, precum și poziționarea acestora).
- ▶ În caz de organizare a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor în spații care sunt amplasate în zone cu poluare fonică și/sau poluarea aerului în spațiu și se constată depășirea normativelor stabilite pentru teritoriul zonei locative prestatorul serviciului alternativ de îngrijire a copiilor trebuie să întreprindă acțiuni de izolare fonică a spațiului și va dota spațiile respective cu sistem de ventilare mecanică a aerului de tip flux-reflux.
- ▶ Spațiul pentru activități și spațiul pentru alimentație se amenajează cu mese și scaune, dulapuri sau lăzi pentru jucării, cărți, materiale didactice caracteristice vârstei copiilor până la 3 ani.
- ▶ Spațiile trebuie să fie accesibile fiecărui copil, inclusiv adaptate pentru copiii cu dizabilități, după caz. Accesibilizarea se asigură în special prin: căi de acces conform normativelor și standardelor naționale în construcție, adaptate la necesitățile persoanelor cu dizabilități; grupuri sanitare accesibile; uși și ascensoare accesibile/largi; gresie și faianță Nealunecoasă și cu reflecție perceptibilă de către persoanele cu dizabilități de vedere accentuate și medii.
- ▶ Copiii trebuie să fie într-un mediu fără a fi expuși fumului de tutun. Fumatul și utilizarea oricărui produs, care conține fabricat sau derivat din tutun, inclusiv țigări electronice, trabucuri, tutun fără fum și narghilea, este interzis în spațiile de îngrijire a copiilor sau în vecinătatea lor, în vehiculele utilizate pentru transportul copiilor sau în timpul oricăror activități în aer liber respectând distanța de minimum 10 m și nu în vizorul copiilor.

MOBILIERUL ȘI ECHIPAMENTUL

► **Mobilierul și echipamentul** pentru copii trebuie să fie:

- inofensiv pentru sănătatea acestora;
- să țină cont de specificul de organizare al procesului de îngrijire;
- să țină cont de talia copilului sau care pot fi adaptate pentru utilizarea de către copii;
- să fie robuste, stabile și fără pericole care pot răni copiii (colțuri ascuțite), inclusiv margini ascuțite, vopsea pe bază de plumb sau care se exfoliază, rugină, cuie slăbite, așchii, proeminente (cu excepția piulițelor și șuruburilor de pe părțile laterale ale pereților) și puncte de strângere și strivire;
- confecționate din materiale certificate și permise pentru copii, rezistente la acțiunea detergenților și substanțelor dezinfectante;
- fixate și asigurate cu ajutorul mecanismelor nedetașabile.

PARTICULARITĂȚILE SPA-ILOR ÎN CARE VA FI DESFĂȘURAT SERVICIUL

► **Spațiu pentru activități**

Spațiul pentru activități va fi divizat conform vârstei copiilor: 0-12 luni și 1-3 ani și este necesar să fie separat prin bare de protecție, astfel încât să fie prevenit accesul copiilor mai mari de 1 an la cei cu vârsta de până la 1 an.

► **Spațiu pentru somn**

Dormitorul se dotează cu spații individuale pentru somn, asigurate cu mușama de protecție contra umezelii, seturi de lenjerie de pat din fibre naturale și prosoape pentru fiecare copil corespunzător vârstei acestuia. Lenjeria de pat, prosoapele se schimbă după necesitate, dar nu mai rar de o dată pe săptămână.

Amplasarea spațiilor individuale de somn trebuie să asigure trecerea liberă a copiilor între paturi, paturi și pereți, paturi și calorifere, paturi și alt mobilier, utilizând barieră de protecție pentru paturi corespunzătoare vârstei. La somnul copiilor cu vârsta de până la 1 an:

- se recomandă ca îngrijitorul/îngrijitoarea să așeze copiii pe spate pentru a dormi, și pe parcursul somnului să le schimbe poziția pe partea stânga și dreapta, cu excepția cazului în care există o recomandare de la medicul de specialitate;
- se exclud din patul copilului pernele, jucăriile asemănătoare pernelor, păturile, jucăriile, pilotele, pieii de animale, lenjeria de pat neutilizată, prosoapele sau alte obiecte care pot pune în pericol viața și sănătatea copilului în timpul somnului;
- nimic nu trebuie așezat deasupra capului sau a feței atunci când copilul este culcat;
- nu se recomandă să doarmă în dispozitive de șezut, inclusiv scaune de siguranță pentru mașini, leagăne și marsupii. Copiii care adorm în dispozitivele menționate trebuie mutați în pat, cu excepția celor cu vârsta de până la 6 luni care dorm în cărucioare potrivite pentru somn.

Se interzice folosirea paturilor în 2 sau mai multe nivele pentru evitarea traumelor, cu excepția paturilor de tip stivuibil (de tip sertar) pentru copii cu vârsta de 1-3 ani

► Grup sanitar

Grupul sanitar trebuie să fie:

- dotat cu chiuvete;
- conectat la apă rece și caldă și controlate termostatic;
- săpun;
- mijloace adecvate pentru uscarea mâinilor;
- la necesitate și în funcție de spațiul disponibil, cu mobilier adecvat pentru schimbarea scutelelor și cu instalații pentru depozitarea scutelelor murdare.

Dimensiunile, amplasarea și adaptarea instalațiilor sanitare (lavoare/chiuvete, closet) în grupul sanitar se realizează în raport cu vârsta copiilor și, respectiv, se asigură dotarea lor cu suporturi.

Grupul sanitar se recomandă să fie asigurat cu ventilație naturală și încălzire adecvată. Pentru copiii cu vârsta până la 3 ani sunt prevăzute olițe individuale marcate care sunt spălate sub jet de apă, iar în situații epidemiologice se prelucrează după fiecare utilizare cu substanțe biocide, înregistrate în Registrul Național al produselor biocide.

În cazul copiilor sugari se vor amenaja mese pentru înfășat/schimbare scutecele. Este interzisă lăsarea fără supraveghere a copiilor pe mese pentru înfășat/schimbare scutecele.

► Spațiu pentru alimentație și organizarea alimentației copiilor

În cadrul serviciilor alternative de îngrijire a copiilor alimentația poate fi asigurată prin prepararea bucatelor în spațiul special amenajat, în baza unui contract de prestare servicii cu o întreprindere de alimentație publică sau de către reprezentanții legali ai copiilor care vor oferi zilnic hrană pentru copii — pachet alimentar.

Organizarea alimentației și servirea meselor se va asigura în conformitate cu:

- a) normele fiziologice conform vârstei stipulate în [Ordinul Ministrului Sănătății nr. 910/2020](#) cu privire la modificarea ordinului nr. 638/2016 care prevăd normele fiziologice de consum și pentru copiii cu vârsta sub 3 ani;
 - b) prescrierile dietetice specifice;
 - c) preferințele individuale ale copilului.
- Pachetul alimentar care conține mâncare, gustări și articole de masă aduse de acasă trebuie să fie datat și etichetat cu numele copilului. Recipientul pentru pachetul alimentar trebuie să fie o cutie compartimentată, fabricată din materiale destinate produselor alimentare ecologice, sigure pentru alimente.
 - În cazul sugarilor, reprezentanții legali ai copilului vor prezenta instrucțiunile de hrănire îngrijitorului/îngrijitoarei care vor include tipul și cantitatea de lapte/formula de lapte, frecvența alăptărilor. Fiecare sugar trebuie ținut pentru hrănire cu biberon până când este capabil să își țină biberonul. Sticlele nu trebuie sprijinite cu obiecte. Fiecărui sugar i se vor servi numai biberoane etichetate cu numele lui individual.
 - Laptele matern congelat care este adus de acasă poate fi păstrat congelat timp de până la 7 zile. Acesta va fi etichetat cu data primirii, data decongelării pentru utilizare și numele copilului. Odată decongelat, laptele matern trebuie păstrat pentru cel mult 24 de ore la frigider și nu mai mult de o oră la temperatura camerei. Laptele matern decongelat nu trebuie recongelat. Laptele matern decongelat va fi returnat reprezentantului legal al copilului sau aruncat la sfârșitul fiecărei zile.

- Pentru prevenirea contaminării încrucișate chimice, fizice, alergene și bacteriene a produsului alimentar se utilizează cuțite și plăci de tocat separate, cu marcajul corespunzător produsului utilizat, inclusiv va fi asigurată curățarea temeinică a suprafețelor și depozitarea separată a alimentelor gătite și crude.
- Toate echipamentele de bucătărie, inclusiv ustensilele de bucătărie, suprafețele, pubele și podele, trebuie curățate cu meticulozitate, folosind substanțe biocide înregistrate în Registrul național al produselor biocide destinate dezinfectiei obiectelor și suprafețelor cu care contactează copiii.
- Este vital ca toate alimentele servite copiilor să fie gătite corespunzător și păstrate la temperatura corectă, în conformitate cu normele sanitare.
- Este interzisă folosirea cuptoarelor cu microunde pentru a decongela sau a încălzi laptele matern, alimentele pentru copii, formula de lapte sau alte băuturi îmbuteliate.
- Spălarea veselei se efectuează după fiecare ingerare a alimentelor în chiuveta separată de cea unde se spală mâinile, se utilizează detergent avizat sanitar și destinat spălării veselei, lavetă de uz uninominal sau o lavetă dezinfectată prin metoda de fierbere, după care sub un jet de apă se clătește vesela de două ori pentru a se asigura îndepărtarea resturilor de alimente și detergent. Dezinfecția veselei se recomandă de efectuat în caz că a fost depistat cel puțin un copil cu semne de boală infecțioasă, cu produse biocide înregistrate în Registrul Național al produselor biocide destinate pentru dezinfecția veselei.
- Modul de organizare a spațiului pentru alimentație în cadrul serviciilor alternative de îngrijire a copiilor se stabilește de către prestatorul de serviciu, în funcție de volumul estimativ al activității, precum și tipul serviciului:
 - a) pentru organizarea alimentației pe bază de materie primă se recomandă: bucătărie (zona caldă, zona rece cu asigurarea fluxului de distribuire a bucatelor), zona de prelucrare preliminară/preparare preliminară a produselor, spațiu destinat spălării veselei de bucătărie, spațiu de stocare temporară a produselor de băcănie și friabile, spațiu de stocare temporară a legumelor/fructelor, utilaj frigorific pentru produsele ușor alterabile;
 - b) pentru organizarea alimentației pe bază de semifabricate se recomandă: bucătăria (zona caldă, zona rece cu flux de distribuire a bucatelor), spațiu de stocare temporară pentru produsele friabile, utilaj frigorific pentru produsele ușor alterabile, zona de spălare a veselei de bucătărie;
 - c) pentru organizarea alimentației în baza unui contract de prestare servicii cu o întreprindere de alimentație publică sau în baza pachetului alimentar asigurat de către reprezentanții legali ai copilului se recomandă: bucătărie (zona separată dotată cu mobilier de bucătărie, încorporat cu chiuvetă); frigider; dispozitiv electric pentru încălzirea laptelui matern; fierbător de apă necesar pentru prepararea formulei de lapte; cuptor electric pentru încălzirea produselor alimentare.
- **Vesela** care va fi folosită trebuie să corespundă prevederilor legislației în domeniul buneia practice de fabricație a materialelor și a obiectelor destinate să vină în contact cu produsele alimentare. Se interzice vesela confecționată din sticlă, polistiren, lut și ceramică, aluminiu, precum și vesela știrbită. Îngrijitorul/îngrijitoarea va dispune de veselă separată de cea a copilului.
- **Hidratarea copiilor** este asigurată doar cu apă cu destinație potabilă care corespunde prevederilor Legii nr. 182/2019 privind calitatea apei potabile, iar sursa de apă obligatorie trebuie să fie însoțită de act permisiv și de rezultatele investigațiilor de laborator. Totodată, se admite și/sau apă îmbuteliată însoțită de aviz sanitar, inclusiv și pentru dispozitivele de turnare a apei sigure și destinate copiilor.

Recomandările privind consumul de apă se vor respecta după cum urmează: pentru copiii în primul an de viață: 60-120 ml/zi; pentru copiii de 1 – 3 ani se recomandă 30-45 ml de apă per kg corp/zi, în funcție de senzația de sete și de anotimp, dacă nu există contraindicații sau recomandări specifice de la reprezentanții legali ai copilului.

Se interzice amplasarea cuptorului electric și fierbătorului de apă în zona accesibilă copiilor

CERINȚE PENTRU ÎNTREȚINEREA ȘI EXPLOATAREA SPAȚIILOR DESTINATE PENTRU SERVICIILE ALTERNATIVE DE ÎNGRIJIRE A COPIILOR

► Regimul de temperatură și ventilare

Regimul de temperatură a aerului trebuie să fie de 18 – 20°C în spațiul pentru somn și 19 – 21°C în alte spații utilizate. Spațiile sunt aerisite zilnic. Mijloacele de ventilație trebuie să asigure purificarea aerului din interior. În spațiile utilizate geamurile destinate pentru aerisire vor avea instalate plase anti-insecte și sisteme de blocare parțială și totală. Umiditatea relativă a aerului în spațiile utilizate trebuie să constituie 40 – 60% în bucătărie și în caz de organizare a spălătoriei – 60 – 70%. Măsurarea nivelului de microclimat se organizează, la cererea prestatorului serviciului alternativ de îngrijire a copilului la etapa de inițiere a activității, de către organele acreditate de aceste servicii.

► Iluminatul natural și artificial

În spațiul pentru activități se asigură un iluminat natural direct. Coeficientul iluminării naturale în spațiul pentru activități (în special la mesele de ocupații) se recomandă să fie de 1,5 – 2,0%. Măsurarea coeficientului de iluminare naturală se efectuează la cererea prestatorului serviciului alternativ de îngrijire a copiilor, la etapa de inițiere a activității, de către organele acreditate de aceste servicii. Se evită reducerea iluminatului natural prin obstacole exterioare, perdele sau prin culori închise ale pereților și mobilierului din încăpere.

Iluminatul artificial trebuie să asigure o iluminare uniformă, difuză și suficientă a spațiilor în care se desfășoară activitatea, să evite efectele de pâlpâire (stroboscopic), fenomenele de strălucire și de modificare a culorilor. Mesele și scaunele pentru copii în timpul activităților sunt aranjate încât lumina (naturală sau artificială) să cadă ori din stingă, ori din dreapta copilului, în funcție de necesitățile acestora. Nivelul iluminatului artificial în spațiul pentru activități se recomandă să fie de cel puțin 200 – 300 lx., iar pentru copiii cu deficiențe severe de vedere trebuie să fie de cel puțin 600 – 800 lx. Măsurarea nivelului de iluminat artificial se efectuează la cererea prestatorului serviciului alternativ de îngrijire a copiilor, la etapa de inițiere a activității, de către organele acreditate de aceste servicii.

► Încălzirea și asigurarea securității spațiilor

În spațiile destinate copiilor se interzice utilizarea încălzitoarelor portabile sau a sistemelor locale de încălzire cu radiații infraroșii, prin sisteme de abur, a sobelor de orice tip și a convecțiilor de gaz. Încălzirea în spațiile destinate copiilor poate fi realizată, la fel, prin radiatoare și

elemente tubulare, cu încadrarea lor în panouri de protecție. Prizele și întrerupătoarele electrice trebuie să fie cu mecanisme de protecție.

Toate aparatele cu elemente de încălzire, cum ar fi încălzitoarele de sticle, oalele, vasele de cafea sau fiarele de călcat nu trebuie să fie accesibile copiilor. Echipamentele de încălzire a sticlelor și cablurile de alimentare trebuie să fie inaccesibile copiilor atunci când sunt utilizate. Echipamentul de încălzire a sticlelor trebuie golit și curățat zilnic.

Se interzice prezența plantelor toxice, înțepătoare și alergene în spațiul unde sunt organizate serviciile alternative de îngrijire a copiilor. Medicamentele, detergenții, substanțele biocide sunt păstrate în locuri sigure, inaccesibile copiilor. În spațiul de organizare a serviciului alternativ de îngrijire a copilului este necesar să fie o trusă medicală de prim ajutor, inclusiv echipată cu medicamente conform vârstei copiilor.

Întreținerea igienică a spațiilor, utilajului și a inventarului

Întreținerea igienică a spațiilor, a utilajului și inventarului se realizează prin îndepărtarea microorganismelor de pe suprafețe, obiecte sau tegumente, odată cu îndepărtarea prafului și a substanțelor organice, prin mai multe metode, inclusiv mixte:

- 1) spălarea cu apă caldă, în care se adaugă 1-2% săpun, detergenți anionici, bicarbonat de sodiu;
- 2) ștergerea umedă a suprafețelor, inclusiv dereticarea umedă și dezinsecția suprafețelor și a jucăriilor, utilizând substanțe biocide non clorigene, înregistrate în Registrul Național al produselor biocide;
- 3) aspirarea cu aspiratoare ce pot fi curățate, dezinfectate și menținute uscate;
- 4) dezinsecția și deratizarea spațiilor periodic și/sau la prezența insectelor și a rozătoarelor;
- 5) colectarea și evacuarea zilnică a reziduurilor.

V. Înregistrarea serviciilor de alternative îngrijire a copiilor de tip familial

Îngrijitorul/îngrijitoarea care intenționează să presteze servicii alternative de îngrijire a copiilor de tip familial, după obținerea patentei, se înregistrează în calitate de prestator de serviciu în sistemul informațional dezvoltat de Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Pentru înregistrare în calitate de prestator de serviciu, îngrijitorul/îngrijitoarea depune o cerere, la care anexează următoarele documente:

- **documentul ce atestă calificarea de îngrijitor/îngrijitoare;**
- **fișa medicală individuală** cu rezultatele examenelor medicale și cele de laborator și dovada instruirii igienice în conformitate cu prevederile actelor normative aprobate de Ministerul Sănătății;
- **certificatul privind capacitatea psihică de a practica activități sociale și profesionale cu responsabilitate sporită, conform Formularului nr. 091/e.** Acest act este eliberat de IMSP „Spitalul Clinic de Psihiatrie” sau de Centrele de Sănătate Mintală (în Republica Moldova activează 40 de Centre Comunitare de Sănătate Mintală). Pentru a găsi cel mai apropiat Centru de Sănătate Mintală, accesați următoarea pagină <https://sanatate-mintala.md/>;
- **cazierul judiciar și cazierul contravențional;**
- **dovada achitării taxei de stat pentru înregistrarea serviciilor de îngrijire*;**
- **declarație pe propria răspundere că nu locuiește împreună cu persoane care au fost condamnate** pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau contravenții contra vieții și sănătății persoanei, contra familiei și copiilor, privind viața sexuală, contra libertății, cinstei și demnității persoanei (model prevăzut la punctul 5 din Anexa nr. 5 la HG nr.572/2023);
- **declarație pe propria răspundere că nu este decăzut/dindrepturile părintești** printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă (model prevăzut la punctul 6 din Anexa nr. 5 la HG nr.572/2023);
- fotografie.

IMPORTANT!

Până la lansarea portalului informațional, persoanele vor informa Ministerul Muncii și Protecției Sociale despre inițierea activității de îngrijitor/îngrijitoare prin expedierea unei scrisori prin poșta electronică la adresa: secretariat@social.gov.md

* procedura și cuantumul vor fi stabilite odată cu lansarea sistemului informațional

VI. Notificarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial

Serviciile alternative de îngrijire a copiilor de tip familial trebuie notificate către Agenția Națională pentru Sănătate Publică conform formularului de notificare din Anexa 3 la prezentul ghid cu anexarea Raportului de autoevaluare, conform Anexei 2 la prezentul ghid. Serviciul online de notificare este accesibil atât pentru persoanele deținătoare de semnătură electronică/sau mobilă, cât și pentru cetățenii ce nu dețin identitate electronică.

Notificarea și raportul de autoevaluate pot fi transmise în format electronic prin email la adresele conform razei teritoriale de amplasare a serviciului <https://ansp.md/contacte/> cu aplicarea semnăturii mobile/electronice pe ambele documente.

Persoanele deținătoare de semnătură electronică/mobilă pot semna notificarea și raportul de auto-evaluate electronic pe portalul <https://msign.gov.md/#/> și transmite în format electronic prin email la adresele conform razei teritoriale de amplasare a serviciului <https://ansp.md/contacte/>.

Persoanele fizice care nu dețin identitate electronică se vor prezenta obligatoriu la centrele teritoriale de sănătate publică la adresele din link <https://ansp.md/contacte/>

IMPORTANT!

Înainte de inițierea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor, ca măsură prealabilă de verificare a corespunderii spațiului potențialului serviciu cu cerințele sanitare, îngrijitorul/îngrijitoarea de copii poate solicita de la Agenția Națională pentru Sănătate Publică, prin remiterea cererii în format electronic, expediată prin poșta scrisă, sau la sediul centrelor de sănătate publică din teritoriul deservit, suport consultativ în conformitate cu legislația privind controlul de stat al activității de întreprinzător.

În cadrul controlului consultativ nu pot fi aplicate sancțiuni prevăzute de legea contravențională sau altă lege și nu pot fi aplicate măsuri restrictive.

Agenția Națională pentru Sănătate Publică, în termen de 10 zile de la data solicitării suportului consultativ, inițiază controlul cu caracter consultativ la fața locului, după caz cu emiterea recomandărilor în vederea corespunderii spațiului cu cerințele actelor normative relevante.

După recepționarea notificării și a raportului de autoevaluare, Agenția Națională pentru Sănătate Publică remite prestatorului de serviciu decizia de accept sau de refuz în termen de 10 zile de la data depunerii notificării. În cazul refuzului, se indică temeiul refuzului și se prezintă recomandări de remediere.

Agenția Națională pentru Sănătate Publică poate remite **solicitarea de remediere în următoarele cazuri:**

- 1) s-a transmis notificarea și/sau raportul de autoevaluare în format electronic fără aplicarea semnăturii mobile/electronice;
- 2) nu s-a respectat schema de proporție între vârstă și numărul maxim de copii încadrați în serviciu.

Agenția Națională pentru Sănătate Publică poate refuza notificarea în **următoarele cazuri**:

- 1) nu s-a remediat solicitarea de ajustare a numărului de copii raportat la vârstă;
- 2) nu s-a respectat capacitatea maximă de copii încadrați în serviciu;
- 3) nu s-au respectat condițiile de divizare și dotare a spațiilor;
- 4) lipsa racordării la apa potabilă și apă caldă (în cazul în care nu este apeduct, nu se admite asigurarea cu apă prin: prezența recipientelor cu apă (ex. găleată, cratițe, butoaie, rezervor, bidon etc.));
- 5) lipsa surselor de iluminare naturală și artificială (nu se admit servicii organizate în subsol, spații fără geamuri și fără becuri).

Prestarea nemijlocită a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor se permite din data recepționării înștiințării de accept emise de către Agenția Națională pentru Sănătate Publică.

Notificarea privind încetarea activității serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial se depune la Agenția Națională pentru Sănătate Publică.

DESFĂȘURAREA SERVICIILOR ALTERNATIVE DE ÎNGRIJIRE A COPIILOR DE TIP FAMILIAL

Odată cu finalizarea procesului de formalizare a activității de îngrijitor/îngrijitoare prin obținerea patentei de întreprinzător, informarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale și notificarea Agenției Naționale pentru Sănătate Publică despre înregistrarea activității, poți lansa nemijlocit prestarea serviciilor de îngrijire calificată a copiilor.

În serviciul alternativ de îngrijire de tip familial se admit **maxim 5 copii**, dar dacă în serviciul de îngrijire este inclus un copil cu vârsta de sub un 1 an sau un copil cu nevoi speciale, atunci numărul maxim de copii în cadrul grupului **se reduce la 3**.

RECOMANDARE

La admiterea copiilor în serviciile de îngrijire, îngrijitorul/îngrijitoarea va respecta, după posibilitate, omogenitatea grupului prin admiterea copiilor din aceeași categorie de vârstă: 0-11 luni, 1-2 ani, 2-3 ani, pentru a ține cont de particularitățile de vârstă ale acestora.

Copii se vor admite în serviciu doar cu condiția încheierii cu reprezentanții lor legali a contractului de prestări servicii, în rezultatul căruia vei dobândi calitatea de prestator de serviciu, iar reprezentanții legali vor avea calitatea de contractor.

CONTRACTUL reprezintă un angajament oficial între ambele părți și este vital pentru a asigura o colaborare eficientă și armonioasă în îngrijirea copilului. Semnarea unui contract oferă un cadru exact și explicit pentru așteptările și responsabilitățile fiecărei părți implicate, evitându-se astfel eventuale neînțelegeri sau dezacorduri. Acesta asigură claritate, stabilitate și protecție juridică, contribuind în același timp la dezvoltarea armonioasă și fericită a copilului.

Legislația civilă prevede un principiu esențial ce ține de libertatea contractului. În acest sens se menționează că oricine își poate alege în mod liber contractantul, dacă legea nu prevede altfel, iar părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele dispozițiilor legale imperative, contracte și pot stabili conținutul lor.

- **Conținutul contractului** îl veți determina de comun acord cu reprezentantul legal al copilului și va include:
- a) tipul de contract, în cazul dat va fi un contract de prestări servicii;
 - b) datele de identificare ale părților;
 - c) drepturile, obligațiile și răspunderea părților;
 - d) lista atribuțiilor îngrijitorului/îngrijitoarei;
 - e) locul de desfășurare a activității de îngrijire a copiilor;
 - f) regimul de muncă (deplin, parțial, flexibil sau ocazional);
 - g) durata contractului;
 - h) condițiile de remunerare;
 - i) necesitățile individuale de sănătate ale copilului (deficiențe fizice, emoționale sau mentale, reacții alergice, intoleranțe, posibilitatea de însoțire a copilului în cazul necesității unei intervenții medicale etc);
 - j) alte clauze convenite prin acordul părților ce nu contravin legislației în vigoare.

Se recomandă utilizarea modelului de contract aprobat de către Guvern pe care îl poți găsi în Anexa nr. 5 la HG nr. 572/2023 pentru aprobarea Regulamentelor cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor

- **Programul de lucru.** Este esențial să stabilești în contract un program clar, care să acopere zilele și orele în care vei fi responsabil/ă de îngrijirea copilului, astfel încât părinții/reprezentantul legal al copilului să poată identifica alternative pentru perioadele în care nu ești disponibil/ă.
- **Regimul zilei.** Detaliază în contract programul obișnuit al zilei pentru copil. Menționează orele de trezire, obiceiurile de igienă personală, mesele și orele de somn. În acest mod, familia va ști că rutina zilnică a copilului va fi respectată și că vei supraveghea ca totul să se desfășoare conform programului cu care este obișnuit micuțul.
- **Activități organizate.** Discută cu părinții și stabiliți activitățile preferate ale copilului. Acestea pot include diverse jocuri, activități creative, lectură sau plimbări în aer liber. Treci detaliile respective în contract și fii pregătit/ă să organizezi aceste activități în timpul lucrului cu copilul. Este important ca rutina zilnică și activitățile organizate să fie menționate în contract pentru a asigura consecvență și predictibilitate în viața copilului.
- **Remunerarea și orele suplimentare.** Contractul trebuie să conțină detalii cu privire la prețul serviciilor și modalitatea de remunerare, precum și modalitatea de calcul a eventualelor ore suplimentare. Este principal să existe o înțelegere clară a părților cu privire la aspectele financiare. Pentru a putea ține o evidență strictă a orelor efectiv prestate, recomandăm utilizarea exemplului de registru oferit în Anexa 8 la prezentul ghid care va permite evidența clară a efortului și orelor lucrate.
- **Responsabilitățile.** În acest compartiment vei clarifica ce anume urmează să realizezi în timpul lucrului cu copilul. De exemplu, poți menționa activități, precum pregătirea mesei, organizarea activităților de joacă și a momentelor de odihnă. Responsabilitățile nu vor fi confundate cu obligațiile îngrijitorului/îngrijitoarei care sunt obligatorii și sunt indicate expres în Legea nr. 367/2022 cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copiilor. Printre acestea putem enumera următoarele:

- a) să acționezi cu profesionalism, promptitudine, diligență și bună-credință, în conformitate cu cadrul normativ din domeniul protecției copilului, bunele moravuri și normele deontologice din domeniu;
- b) să desfășori activitatea în conformitate cu legea și standardele ocupaționale și de calificare aprobate;
- c) să respecti drepturile, onoarea și demnitatea copilului;
- d) să informezi reprezentantul legal despre evoluțiile copilului;
- e) să comunici imediat reprezentantului legal al copilului despre orice situație dificilă și urgentă apărută referitoare la copil;
- f) să informezi reprezentantul legal al copilului și/sau autoritatea responsabilă de protecția drepturilor copilului despre suspiciunile în legătură cu existența unei situații de abuz sau de neglijare a copilului;
- g) să nu admiți situații și fapte de abuz sau neglijare a copilului;
- h) să informezi imediat reprezentantul legal al copilului despre orice situație care ar afecta exercitarea activității de îngrijire a copilului sau ar putea influența îngrijirea copilului;
- i) să păstrezi confidențialitatea datelor care ți-au devenit cunoscute în exercitarea activității, cu excepțiile prevăzute de lege;
- j) să sesizezi autoritățile competente despre încălcarea drepturilor copilului, conform cadrului normativ în domeniul protecției copilului;
- k) alte atribuții stabilite de actele normative din domeniu.

➤ **Alimenta ia.** Este esențial să fie indicată forma de alimentare a copilului, în special cine o asigură, adică o aduc reprezentanții legali ai copilului la pachet sau bucatele urmează a fi preparate în spațiul special amenajat. Vor fi menționate prescrierile dietetice specifice, preferințele individuale ale copilului.

➤ **Regulile i obiceiurile familiei.** Un contract trebuie să includă și detalii despre regulile specifice ale familiei copilului. De exemplu, pot fi menționate obiceiurile alimentare, orele de somn și regulile privind utilizarea tehnologiilor. Acest lucru va contribui la menținerea unei rutine consecutive pentru copil.

➤ **Particularit ile individuale ale copilului.** Este necesar să ceri includerea în contract a aspectelor medicale ale copilului care solicită atenție sporită, cum ar fi existența intoleranțelor alimentare, reacțiilor alergice, contraindicațiile, prescripțiile medicale ș.a.

➤ **Zilele libere.** În contract, puteți agreea, de comun acord, zilele libere, cum vor fi stabilite acestea și modul în care veți fi plătit/ă în această perioadă. De asemenea, puteți conveni asupra unor concedii sau vacanțe planificate în avans. Este important să existe un dialog deschis cu familiile copiilor și să stabiliți toate detaliile înainte de a semna contractul. În acest fel, ambele părți își vor cunoaște așteptările și vor fi pe deplin pregătite să asigure o îngrijire de calitate pentru copil.

➤ **Atribu iile îngrijitorului/ îngrijitoarei.** În cadrul desfășurării activității sale îngrijitorul/îngrijitoarea urmează să realizeze o serie de atribuții stabilite care au drept scop asigurarea unui mediu sigur și dezvoltării armonioase a copilului. Indicarea în contract a listei exhaustive de atribuții îți va oferi o claritate asupra așteptărilor părinților, dar și o protecție împotriva solicitărilor abuzive și acuzațiilor de neexecutare a unor atribuții care nu a fost stipulate de fapt. În contract vor fi trecute atribuțiile enumerate mai jos, totuși lista poate fi completată sau redusă, fiind ajustată la activitățile convenite cu reprezentanții legali și care sunt necesare copilului (beneficiarului). Legea deja prevede următoarele atribuții ce țin de activitatea îngrijitorului/îngrijitoarei:

- 1) asigură securitatea beneficiarului prin prevenirea potențialelor riscuri pentru integritatea fizică/psihică și supravegherea continuă a acestuia;

- 2) asigură integritatea beneficiarului prin crearea confortului psihoemoțional și a condițiilor nonviolente de îngrijire;
- 3) realizează activități de igienă corporală a beneficiarului respectând normele igienice;
- 4) asigură condiții favorabile pentru sănătatea beneficiarului;
- 5) realizează alimentația beneficiarului specifică vârstei, regimului alimentar și indicațiilor dietetice respectând cerințele sanitaro-igienice;
- 6) dezvoltă abilitățile de bază ale beneficiarului (motrice, socio-emoționale, de comunicare, de comportament);
- 7) organizează cu beneficiarul activități recreative și distractiv-educative conform particularităților individuale și de vârstă;
- 8) acordă primul ajutor în situații de urgență monitorizând indicii vitali ai beneficiarului;
- 9) acordă îngrijiri beneficiarului cu afecțiuni curente și realizează activități de sprijin copilului cu boli cronice și/sau nevoi speciale.

IMPORTANT!

Îngrijitorul/îngrijitoarea poate însoți copilul în instituțiile medico-sanitare și/sau farmaceutice doar cu acordul scris al reprezentantului legal al acestuia sau în baza agreării unei clauze de așa gen în contractul de prestări servicii. Însoțirea copilului de către îngrijitor/îngrijitoare nu presupune că acesta/aceasta poate oferi, în locul reprezentantului legal sau al unei rude apropiate, consimțământul pentru intervenția medicală necesară.

► **Planul de activități.** Activitatea de îngrijire a copilului va fi realizată în conformitate cu clauzele incluse în contract și/sau planul de activități. Poți decide dacă anumite prevederi individualizate vor fi integrate direct în clauzele contractului sau va fi semnată o anexă – planul individualizat – unde pot fi detaliate condițiile exacte de prestare a serviciului. Un model al planului de activități îl găsești în Anexa 9 la prezentul ghid.

Planul de activități se elaborează în comun cu reprezentantul legal al copilului, ținând cont de categoria de vârstă a copilului/copii și de cerințele individuale ale fiecărui copil. Activitățile neprevăzute în planul de activități, în special cele cu caracter educațional, cultural, religios sau care au loc în afara domiciliului/reședinței copilului, pot fi desfășurate doar cu acordul expres al reprezentantului legal, exprimat în formă liberă. Pe parcursul prestării serviciilor de îngrijire urmează să evaluezi necesitățile individuale și de dezvoltare ale copilului, revizuiind periodic planul de activități, în funcție de progresul copilului, cerințele individualizate ale acestuia și programul de lucru al reprezentantului legal al copilului.

► **Alte clauze.** În contract pot fi specificate și alte clauze și situații necesare de cunoscut și respectat pentru buna desfășurare a activității de îngrijire a copilului. Bunăoară, vor fi indicate acțiunile îngrijitorului/îngrijitoarei în caz dacă survine o urgență medicală a copilului, iar părinții sunt indisponibili. La fel, vor fi stipulate particularitățile întrevederilor cu copilul în cazul părinților aflați în divorț când acestea au loc în timpul programului de îngrijire etc.

O clauză adițională nu mai puțin importantă este corelată cu obligativitatea îngrijitorului/îngrijitoarei de copii de a notifica în scris reprezentanții legali despre existența supravegherii video în locuința folosită în timpul prestării serviciilor de îngrijire. Notificarea poate fi inclusă direct în contract sau prevăzută printr-un document separat (a se vedea modelul din Anexa 6 la prezentul ghid). Este esențial ca toate părțile implicate – părinți, îngrijitori și copii (când este cazul) – să fie informate și să consimtă cu privire la instalarea și utilizarea acestor sisteme de supraveghere, asigurându-se astfel transparență și respectarea drepturilor fiecărei persoane.

BENEFICIILE CONTRACTULUI ÎNCHEIAT ÎNTRE ÎNGRIJITORUL/ ÎNGRIJITOAREA DE COPII I FAMILIE

- un contract bine întocmit oferă o claritate absolută în ceea ce privește aria de responsabilitate a îngrijitorului/îngrijitoarei de copii, așteptările familiei și condițiile de prestare a serviciilor alternative de îngrijire a copiilor de tip familial;
- un contract detaliat minimizează riscul de neînțelegeri/confuzii cu privire la drepturile și responsabilitățile fiecărei părți;
- un contract ajută la asigurarea conformității cu legislația națională în domeniul muncii. Acesta prezintă detalii cruciale, cum ar fi remunerarea, orele de lucru și de odihnă, beneficiile oferite;
- contractul servește în calitate de instrument esențial în apărarea drepturilor și intereselor atât ale îngrijitorului/îngrijitoarei de copii, cât și ale familiei. Acesta acționează ca un document legal oferind protecție în cazul oricăror circumstanțe neprevăzute sau dezacorduri;
- un contract demonstrează importanța raportului de muncă, evidențiind că este un angajament serios asumat de ambele părți, care merită diligență și respect.

CUM SE DETERMINĂ PREȚUL PENTRU SERVICIILE ALTERNATIVE DE ÎNGRIJIRE A COPIILOR DE TIP FAMILIAL?

CUM DETERMINI ÎN COSTUL SERVICIULUI?

PASUL 1: Cheltuielile totale ÷ numărul de copii care frecventează serviciile = costul anual per copil

PASUL 2: Costul anual per copil ÷ numărul de zile în care serviciul funcționează = costul zilnic per copil

PASUL 3: Costul zilnic per copil x numărul de zile lucrătoare per lună = taxa lunară

RECOMANDARE

În primul an de activitate există probabilitatea că numărul de copii care vor fi încadrați în serviciu să fie mai mic decât cel planificat. Prin urmare, în primele luni, nu-i exclus că nu vei realiza venituri suficiente pentru a acoperi cel puțin costurile de bază pe care le suportă: chirie, telefon, internet, energie electrică, energie termică etc. Este indicat să ții cont de acest aspect când vei stabili costul serviciului prestat.

CARE SUNT CHELTUIELILE DE CARE TREBUIE SĂ ÎNCONTRI LA PLANIFICARE?

► Cheltuieli de bază

Cheltuielile de bază se referă la costurile generate lunar și țin de: achitarea patentei de întreprinzător, asigurarea socială, asigurarea medicală, chirie, serviciile de întreținere a spațiului (lumină, căldură, apă, canalizare) etc.

Tot la acest capitol de cheltuieli referim și remunerarea ta lunară. Planifică-ți remunerarea lunară în funcție de câți copii intenționezi să încadrezi în serviciu.

► Echipamente

Echipamentul include articole care vor fi folosite mai mult de un an. În general, vorbim în acest context despre mobilierul pentru copii și adulți (dacă este necesar), jucării, aparate și echipamente de joacă. La început, aceste achiziții vor presupune cheltuieli semnificative, totuși pe viitor costurile respective se vor micșora, astfel că-ți vei planifica deja cheltuieli de întreținere a celor procurate și achiziții adiționale pentru diversificarea activităților copiilor.

► Consumabile

Consumabilele reprezintă niște articole care sunt, în general, utilizate și reînnoite în termen de un an sau mai puțin, cum ar fi hârtia, lipiciul, vopseaua, materialele de artă și produsele/articolele de curățenie. Tot aici ne referim la produsele de igienizare, precum săpunul, șamponul/gelul de baie, șervețelele (umede sau uscate), prosoapele de hârtie, dezinfectantele etc., dar și scutecele pentru copii (când acestea nu sunt asigurate de părinți/reprezentantul legal al copilului).

► Alimenta ie

În funcție de modalitatea stabilită de organizare a alimentației în cadrul serviciului tău, trebuie să stabilești un cost per copil per zi. Fie elaborezi un meniu săptămânal și toate cheltuielile pentru aceste mese vor fi împărțite per copil, fie vei opta pentru alimentația de tip catering și atunci vei cerceta prețurile de piață pentru a încheia contractul un eventual prestator și vei stabili în consecință costurile alimentației per copil per zi. Dacă părinții asigură alimentația pentru fiecare copil în parte, atunci aceste costuri se rezumă doar la apă și gustări.

► Alte cheltuieli

Pe lângă toate cele menționate mai sus, trebuie să planifici și un mic buget pentru următoarele cheltuieli: promovare, dezvoltare profesională (traininguri, studii), trusa de medicamente etc.

ALTE ASPECTE DE CARE TREBUIE SĂ TENI CONT LA STABILIREA PREȚULUI PENTRU SERVICIU

► Reduceri pentru frați/surori

Este posibil să simți că trebuie să oferi o reducere părinților cu mai mulți copii. Acordă-ți timp pentru a face niște previziuni de cost și a vedea dacă îți poți permite cu adevărat să oferi o astfel de reducere, întrucât ea va avea un impact semnificativ asupra veniturilor tale.

► Taxarea zilelor de absență a copiilor

Boala, vizitele bunicilor și vacanțele familiilor îți afectează veniturile lunare. Deși taxa lunară per copil stabilită de tine este una fixă, s-ar putea ca părinții să refuze să achite pentru zilele de absență. Prin urmare, fie vei lua în calcul aceste posibile pierderi la etapa de planificare, fie vei stipula în contract că familiile se obligă să achite rata lunară pentru serviciu indiferent de absențele copilului. Ai putea accepta și unele compromisuri, de exemplu, limitând numărul de absențe admisibile per trimestru pentru care taxa stabilită per zi nu se achită, iar dacă numărul de zile când copilul a absentat va fi mai mare părinții/reprezentantul legal al acestuia vor achita taxa pentru diferența de zile.

Subiect	Resurse informative
Profesia de îngrijitor calificat/ îngrijitoare calificată de copii	<ul style="list-style-type: none"> - Legea nr. 367/2022 cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copiilor - HG nr. 72/2023 pentru aprobarea Regulamentelor privind organizarea și funcționarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor - Legea nr. 93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător
Siguranța copilului	<ul style="list-style-type: none"> - Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului - Convenția Internațională nr. 52 cu privire la drepturile copilului din 20.11.1989 - Convenția privind drepturile copilului pe înțelesul fiecăruia (publicație elaborată de Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova (CIDDC)) - Programul național pentru protecția copilului pe anii 2022-2026 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia (aprobat prin HG a RM nr. 347/2022) - Rapoartele Ombudsmanului privind drepturile copilului - Resursele UNICEF - Agenția ONU pentru protecția drepturilor copilului - Resursele Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CN-PAC) - Resursele Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului (CNPDC)
Educația cu blândețe	<ul style="list-style-type: none"> - Cunoaște-ți copilul - All about parenting (Urania Cremene) - 17 cărți despre educația cu blândețe - Ce este și ce nu este educație cu blândețe? (articol) - Educație cu blândețe (o selecție de cărți)
Igiena corporală a copilului	<ul style="list-style-type: none"> - Sănătatea copilului. Suport de curs. Publicație elaborată de MECC - Respectați regulile de igienă personală. Publicație elaborată de MECC, UNICEF și CNETIF - Igiena copilului și adolescentului - Instrucțiunea privind ocrotirea vieții și sănătății copiilor în instituțiile de educație timpurie din Republica Moldova - Programe de instruire igienică aprobate prin Ordinul ANSP nr. 105 din 24.06.2021 - Particularitățile specifice copiilor de 3-7 ani în cadrul domeniului dezvoltarea fizică, sănătatea și igiena personală

Mentținerea condițiilor unui mediu favorabil sănătății copilului	<ul style="list-style-type: none"> - Regulamentul sanitar pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor aprobat prin HG nr. 572/2023 pentru aprobarea Regulamentelor cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor - Publicațiile Centrului de consultanță pentru somnul bebelușilor (România)
Alimentația copilului	<ul style="list-style-type: none"> - Recomandările Organizației Mondiale a Sănătății privind diversificarea alimentației bebelușilor
Formarea abilităților de bază ale copilului	<ul style="list-style-type: none"> - Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani elaborate de MECC - Cadrul de referință al educației timpurii din Republica Moldova elaborat de MECC - Curriculum-ul pentru educație timpurie, precum și de recomandările metodologice de îngrijire și educație a copiilor până la vârsta de până la 3 ani aprobat de MECC
Realizarea activităților recreative și ludice	<ul style="list-style-type: none"> - Ghid pentru cadrele didactice de la grupele de creșă elaborat de MECC - Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie în anul de studii 2022-2023 elaborate de MECC - Ghidul de implementare a Curriculumului pentru Educație Timpurie, a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani elaborat de MECC
Primul ajutor	<ul style="list-style-type: none"> - Acordați primul ajutor copilului traumat! Publicație elaborată de MECC - Ghid pentru părinți privind accidentele casnice la copiii de 0-5 ani. Publicație elaborată de Proiectul REPEMOL
Acordarea îngrijirilor copilului cu afecțiuni curente	<ul style="list-style-type: none"> - Bazele puericulturii și igiena copilului (Curs de prelegeri elaborat de USARB) - Gestionarea bolilor infecțioase a copiilor aflați în servicii de îngrijire și în școli - Bunăstare: un ghid pentru sănătate în procesul de îngrijire a copilului
Copii cu boli cronice/nevoi speciale	<ul style="list-style-type: none"> - Astmul - Diabetul zaharat - Boală cardiacă congenitală - Paralizie cerebrală - Fibroză chistică - Cancerul infantil - HIV/SIDA - Epilepsia - Ce este sindromul Down? - Blog-ul unei familii cu copil cu sindromul Down din Republica Moldova - Autismul

<p>Incluziunea și non-discriminarea</p>	<ul style="list-style-type: none"> - EDUCAȚIE INCLUZIVĂ TIMPURIE. Ghid metodologic - DISCRIMINAREA. Cum să o recunoaștem și cum să ne protejăm împotriva ei. Ghid despre discriminare elaborat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM), 2016 - Curricula pentru programul de formare de formatori în domeniul nediscriminării elaborată de CRJM - Incluziunea socio-educățională a copiilor cu dizabilități în grădinița de copii. Ghid elaborat de MECC - Ce este violența față de copii? (Informația este adresată tuturor copiilor, părinților și îngrijitorilor). Ghid elaborat de CNPAC - Conceptul de discriminare. Curs practic elaborat de Consiliul pentru Egalitate - Pachet educațional - beneficiile egalității de gen în educația timpurie - Aspecte metodologice privind educația de gen a părinților și cadrelor didactice din instituțiile de educație timpurie
<p>Resurse generale/comune</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bebbbo – Aplicația părinților și îngrijitorilor: Bebbbo este noua aplicație dezvoltată de UNICEF pentru a sprijini părinții sau îngrijitorii copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 6 ani - Resurse pentru părinți. Educație timpurie (Materiale elaborate de MECC) - 1001 de idei pentru o educație timpurie de calitate. Ghid pentru educatori elaborat de Centrul Educațional PRO DIDACTICA - Nouă piloni pe care poți construi temelia unei copilării fericite. Publicație elaborată de CNPAC - Principii de lucru cu copiii în comunitățile multietnice. Abordarea multidisciplinară în asistența copiilor victime ale violenței, neglijării și exploatării. Ghid pentru membrii echipelor multidisciplinare - Date și cercetări. UNICEF - https://suntparinte.md/ - Singurionline.md - Ghid pentru copii. Liniile directoare ONU pentru îngrijirea alternativă a copiilor - Copilul nostru: Ghid pentru părinți elaborat de MECC - Vizite la monitorizare la domiciliu a copilului sănătos de vârstă mică. Ghid de suport pentru aplicare practică (pentru asistente medicale de familie)

RAPORTUL DE AUTOEVALUARE

ANEXĂ LA NOTIFICAREA nr. _____ din _____

Nr. înregistrare Centru de sănătate publică _____

Nr. înregistrare solicitant _____

AUTOEVALUARE

Subsemnatul/Subsemnata, _____ în calitate de _____
 cu sediul în localitatea _____ str. _____ nr. _____
 având codul fiscal _____ declar pe propria răspundere, cunoscând că declara-
 țiile false sunt pedepsite conform legii, că în sediul din localitatea _____
 str. _____ nr. _____, se desfășoară activitatea de tip _____
 cod CAEM _____

Capacitatea maximă de copii încadrați în serviciu _____.

Organizarea alimentației: DA/NU.

Tipul alimentației:

- alăptarea;
- formula de lapte;
- organizat de către reprezentanții legali ai copilului;
- pe bază de materie primă;
- pe bază de semifabricate;
- contract de prestare servicii cu o întreprindere de alimentație publică _____

Coordonarea meniului cu Agenția Națională pentru Sănătate Publică pentru tipul de servicii care organizează prepararea alimentelor: DA/NU.

Sunt asigurate următoarele:

1. Obiectivul are structura funcțională conform Regulamentului sanitar pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor (se enumeră spațiile/încăperile, destinația acestora, suprafața):

2. Posed următoarele dotări și echipamente specifice activității desfășurate:

3. În obiectiv sunt asigurate următoarele utilități:

3.1. Apă potabilă:

- în sistem centralizat: DA/NU;

- din sursă proprie (sondă arteziană, fântână, puțuri de adâncime mică, izvor de captat).

Raport de încercări ale calității apei potabile eliberat de Agenția Națională pentru Sănătate Publică nr. ____ din data _____

3.2. Apă caldă: DA/NU.

3.3. Sistem de canalizare:

- racordat la sistem public: DA/NU;

- alt sistem de evacuare a apei reziduale menajere _____

3.4. Iluminat natural: DA/NU; coeficientul iluminării naturale _____ (se anexează raportul încercărilor de laborator).

Iluminat artificial: DA/NU; nivelul iluminatului artificial _____ (se anexează raportul încercărilor de laborator).

3.5. Calitatea aerului _____ (se anexează raportul încercărilor de laborator – pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor organizate de angajator la locul de muncă).

3.6. Microclimat _____ (se anexează raportul încercărilor de laborator).

3.7. Zgomot _____ (se anexează raportul încercărilor de laborator – pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor organizate de angajator la locul de muncă).

4. Evacuarea deșeurilor menajere conform Contractului nr. ____/_____, încheiat cu _____

5. Numărul de îngrijitori _____ numărul unităților de personal auxiliar _____ (pentru serviciile de îngrijire a copiilor organizate de angajator la locul de muncă).

6. Mă angajez să respect reglementările legale specifice domeniului meu de activitate.

Data: _____

Semnătura: _____

ÎN TIIN ARE DE NOTIFICARE

(confirmă oficial dreptul de a începe activitatea)

În conformitate cu prevederile art. 10 alin. (4) din Legea nr. 367/2022 cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copiilor, ca urmare a examinării materialelor prezentate, se notifică activitatea serviciilor alternative după cum urmează:

Numărul notificării privind inițierea activității de îngrijire alternativă a copiilor, data, ora:

Denumirea angajatorului/Numele, prenumele, IDNO/IDNP:

Sediul/domiciliul, tel.:

E-mail:

CAEM/tipul serviciului alternativ, adresa amplasării:

Numele, prenumele persoanei responsabile de examinarea dosarului, funcția:

E-mail:

Se notific serviciul alternativ de îngrijire a copiilor: DA/ NU.

Motivul și temeiul refuzului _____

Vă atenționăm că organele de control au dreptul să verifice (inclusiv prin control la fața locului) corespunderea celor notificate cu reglementările prevăzute în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

DECLARA IE PE PROPRIE R SPUNDERE (Model)

Subsemnatul/Subsemnata, _____, IDNP _____, domiciliat/ă în _____, declar pe proprie răspundere, cunoscând prevederile art. 352¹ din Codul Penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 cu privire la falsul în declarații, că nu locuiesc împreună cu persoane care au fost condamnate pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau contravenții contra vieții și sănătății persoanei, contra familiei și copiilor, privind viața sexuală, contra libertății, cinstei și demnității persoanei.

În cazul anumitor dubii cu privire la existența sau lipsa antecedentelor penale în baza infracțiunilor menționate în ceea ce privește persoanele cu care locuiesc, mă oblig, conform principiului bunii-credințe, să informez despre această incertitudine contractorul.

Data:**Semn tura**

DECLARAȚIE PE PROPRIE RĂSPUNDERE (Model)

Subsemnatul/Subsemnata, _____, IDNP _____, domiciliat(ă) în _____, declar pe propria răspundere, cunoscând prevederile art. 352¹ din Codul Penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 cu privire la falsul în declarații, că nu sunt decăzut/ă din drepturile părintești prin hotărâre judecătorească definitivă/irevocabilă.

Data:**Semn tura:****Anexa nr. 6****Notificare privind supravegherea video a spațiului privat (Model)**

Prin prezenta notificare, contractorul _____, IDNP _____, aduc la cunoștința îngrijitorului/îngrijitoarei _____, IDNP _____, că în spațiul în care va avea loc prestarea serviciilor de îngrijire a copilului din or./mun./satul/r-nul _____, str. _____, nr. _____, ap. _____, sunt instalate sisteme de supraveghere video.

Stocarea și prelucrarea datelor cu caracter personal obținute prin supravegherea video se efectuează exclusiv pentru necesități personale/familiale.

Datele cu caracter personal ale îngrijitorului/îngrijitoarei vor fi prelucrate în mod corect și conform prevederilor legale, în scopuri determinate și legitime, stocate într-o formă care să permită identificarea subiectului datelor cu caracter personal pe o perioadă care nu va depăși durata necesară atingerii scopurilor pentru care sunt colectate, adică până la finalizarea termenului pentru care s-a încheiat contractul, după care vor fi șterse sau distruse.

Mă oblig să nu transmit către persoane terțe datele cu caracter personal prelucrate în baza contractului menționat supra.

Îngrijitorul/îngrijitoarea _____, IDNP _____, își exprimă acordul privind prelucrarea datelor sale cu caracter personal, potrivit scopului/obiectului și termenului prevăzut în contractul nr. _____ din _____, după expirarea căruia acestea urmează a fi șterse sau distruse.

Data:**Semn turile:**

Contract (Model)
de prestări servicii alternative de îngrijire a copiilor

"_____ " _____ 20_____

_____ (localitatea)

I. Partile contractante:

1.1. _____ (numele/prenumele/patronimicul îngrijitorului/îngrijitoarei de copil calificat/e), identificat/ă prin IDNP _____, care activează în baza patentei de întreprinzător seria/nr. _____ din data de _____, valabilă până la _____, denumit/ă în continuare *Prestator*,

1.2. _____ (numele/prenumele/patronimicul reprezentantului legal al copilului), identificat/ă prin IDNP _____, denumit/ă în continuare *Beneficiar*,
au convenit asupra următoarelor:

II. Dispoziții generale

2.1. Obiectul Contractului îl constituie prestarea serviciilor de îngrijire a copilului _____ (numele, prenumele, vârsta în luni) de către Prestator în schimbul remunerației achitate de către Beneficiar.

2.2. Prestatorul va efectua activitatea în mod independent, conform pregătirii și experienței sale profesionale.

2.3. Prestatorul va realiza activitățile din prezentul Contract, cu garantarea celor mai înalte standarde profesionale, a corectitudinii, a obiectivității, a adaptării la cerințele și noutățile în domeniu, conform necesităților stabilite și acțiunilor prevăzute în planul de activități agreed de Părți, care va fi considerat parte componentă și integrală a Contractului și va fi revizuit la necesitate, în funcție de necesitățile individuale ale copilului Beneficiarului.

III. Prețul serviciilor

3.1. Pentru serviciile de îngrijire, Beneficiarul achită Prestatorului remunerația în cuantum de _____ per oră/lunar.

3.2. Plata pentru servicii se efectuează după prestarea serviciilor zilnic/săptămânal, lunar la data de _____, în baza actului de prestare a serviciilor, la care se anexează tabelul de evidență ce confirmă numărul de ore prestate.

3.3. Achitarea de către Beneficiar Prestatorului a remunerației contractuale se efectuează în lei, prin:

- a) numerar, cu întocmirea actului de primire-predare a resurselor financiare;
- b) transfer bancar, nebanca sau alte modalități de plată electronică _____, conform rechizitelor oferite de Prestator.

3.4. Remunerația achitată de Beneficiar constituie suma netă pentru serviciile prestate de Prestator, care este neimpozabilă.

IV. Obligațiile și drepturile Partilor

4.1. Beneficiarul are următoarele obligații:

- a) să remunereze Prestatorul pentru serviciile prestate în cuantum de _____;
- b) să creeze Prestatorului condiții corespunzătoare de prestări servicii/muncă, cu respectarea normelor relevante pentru aceasta, prevăzute de legislație;

- c) să monitorizeze periodic activitatea Prestatorului;
- d) să ofere informația necesară Prestatorului pentru elaborarea planului de activități;
- e) să respecte drepturile și libertățile copilului;
- f) să informeze Prestatorul despre necesitățile individuale ale copilului, inclusiv despre starea de sănătate, reacțiile alergice, intoleranțe etc.;
- g) să remunereze suplimentar Prestatorul, conform prevederilor legale, pentru serviciile oferite peste orele de program stabilite în Contract;
- h) să informeze Prestatorul despre instalarea sistemelor de supraveghere video/audio la domiciliul/reședința temporară a copilului.

4.2. Beneficiarul are următoarele drepturi:

- a) la libera alegere a prestatorului de serviciu și a modalității de prestare, cu respectarea principiului nediscriminării, prevăzut în Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității;
- b) să verifice veridicitatea informațiilor prezentate de Prestator, cu respectarea actelor normative privind protecția datelor cu caracter personal;
- c) să stabilească prin contract gama activităților de îngrijire, în funcție de necesitățile copilului;
- d) să fie informat despre evoluția zilnică a copilului;
- e) să i se comunice imediat despre orice situație dificilă și urgentă apărută referitoare la copil;
- f) să fie informat despre orice suspiciune în legătură cu existența unei situații de abuz sau de neglijare a copilului;
- g) să fie informat imediat despre orice modificare și situație survenită care ar putea afecta exercitarea activității sau ar putea influența îngrijirea copilului;
- h) să monitorizeze activitatea Prestatorului, fără a leza demnitatea acestuia;
- i) să se adreseze autorităților competente în caz de abuz sau încălcare a drepturilor copilului aflat în serviciul de îngrijire;
- j) să suspende unilateral contractul cu Prestatorul în cazul trimiterii în instanța de judecată a dosarului penal privind comiterea de către acesta a unei infracțiuni sau contravenții incompatibile cu activitatea prestată, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești;
- k) să primească, la solicitare, de la Prestator informația actualizată de pe documentele prezentate la încheierea contractului.

4.3. Prestatorul are următoarele obligații:

- a) să presteze serviciile de îngrijire conform standardelor minime de calitate, precum cele ocupaționale și de calificare;
- b) să respecte planul de activități coordonat cu reprezentantul legal al copilului;
- c) să acționeze cu profesionalism, promptitudine, diligență și bună-credință, în conformitate cu cadrul normativ din domeniul protecției copilului, bunele moravuri și normele deontologice din domeniu;
- d) să asigure păstrarea confidențialității informațiilor furnizate și primite de la Beneficiar și a informației ce se referă la copil;
- e) să respecte drepturile copilului de care are grijă potrivit prezentului Contract, fără discriminare pe criteriu de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar prevăzut de legile naționale;
- f) să informeze reprezentantul legal despre evoluțiile copilului;

- g) să ofere Beneficiarului, în termen de 10 zile de la solicitare, informația prevăzută la punctul 4.2 litera k) din prezentul Contract;
- h) să comunice imediat reprezentantului legal al copilului despre orice situație dificilă și urgentă apărută referitoare la copil;
- i) să nu admită situații și fapte de abuz sau de neglijare a copilului;
- j) să informeze imediat reprezentantul legal al copilului despre orice situație care ar putea afecta exercitarea activității de îngrijire a copilului sau ar putea influența îngrijirea copilului;
- k) în cazul depistării semnelor de boală la copil pe parcursul zilei, să informeze imediat reprezentantul legal al copilului, iar în caz de indisponibilitate a acestuia, să solicite asistența medicală urgentă.

4.4. Prestatorul are următoarele drepturi:

- a) să presteze servicii alternative de îngrijire a copiilor în condițiile legii și ale cadrului normativ aferent;
- b) să i se recunoască și să i se respecte de către contractor independența profesională, statutul profesional, precum și treptele de specializare acordate în condițiile legii;
- c) să stabilească plata pentru serviciile prestate în funcție de complexitatea lor și de calificarea sa profesională;
- d) să refuze acordarea serviciilor și, după caz, să declare rezoluțiunea contractului în cazul în care îi este lezată demnitatea umană, este agresat/ă, defăimat/ă de către contractor sau în cazul în care acesta nu respectă prevederile contractuale și/sau dispozițiile stabilite de lege și de cadrul normativ aferent;
- e) să informeze publicul cu privire la exercitarea activității sale, cu respectarea principiului confidențialității privind datele care i-au devenit cunoscute în exercitarea activității sale;
- f) să sesizeze organele abilitate atunci când îi sunt încălcate drepturile;
- g) să fie remunerat/ă pentru activitatea desfășurată conform prevederilor contractuale;
- h) să apeleze de sine stătător, în caz că intervine o urgență medicală la copil, la serviciile de asistență medicală urgentă prespitalicească, dacă Beneficiarul este indisponibil telefonic, iar contactarea rapidă a acestuia prin alte modalități ori mijloace nu este posibilă.

V. Termenul Contractului

5.1. Prezentul Contract se încheie pe un termen de _____, intră în vigoare la data de _____ și este valabil până la _____.

5.2. Durata Contractului poate fi prelungită cu acordul părților, printr-un act adițional, încheiat cu cel puțin 10 zile înainte de expirarea prezentului Contract.

VI. Încetarea și suspendarea Contractului

6.1. Prezentul Contract încetează:

- a) prin acordul scris al părților;
- b) din inițiativa temeinic motivată a uneia dintre Părți, cu un preaviz de 15 zile lucrătoare;
- c) la sfârșitul termenului pentru care a fost încheiat Contractul.

6.2. Suspendarea Contractului poate interveni în circumstanțe ce nu depind de voința Părților, prin acordul Părților sau la inițiativa uneia dintre Părți. În perioada suspendării Contractului, Părțile sunt exonerate de obligațiile de prestare și achitare a serviciilor.

6.3. În cazul suspendării patentei Prestatorului sau a încetării valabilității acesteia, conform prevederilor Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și ale Legii nr.

93/1998 cu privire la patenta de întreprinzător, Beneficiarul are dreptul la rezoluțiunea unilaterală a Contractului.

VII. Dispoziții finale

7.1. Litigiile apărute în domeniul prestării serviciilor care nu pot fi soluționate pe cale amiabilă între Părți, sunt transmise spre soluționare instanțelor de judecată, în condițiile legii.

7.2. Orice modificare sau completare la prezentul Contract este valabilă numai în cazul în care a fost făcută în scris și a fost semnată de ambele Părți.

7.3. Prezentul Contract este întocmit în două exemplare, câte unul pentru fiecare Parte.

7.4. Prezentul Contract poate fi completat cu anexe și acorduri suplimentare, după necesitate, care vor deveni părți integrante ale acestuia, precum și cu acte adiționale.

VIII. Adresele juridice și datele bancare ale Partilor

8.1. Prestatorul _____

8.2. Beneficiarul _____

Prestator _____

Beneficiar _____

Anexa nr. 8

Registrul de evidență a timpului aflării copiilor în serviciile alternative de îngrijire (Model)

Numele, prenumele copilului	Data și ora aducerii copilului	Semnătura reprezentantului legal	Starea de sănătate a copilului	Semnătura îngrijitorului/îngrijitoarei	Data și ora luării copilului	Semnătura reprezentantului legal	Semnătura îngrijitorului/îngrijitoarei	Mențiuni

PLAN DE ACTIVITĂȚI (Model)
 conform contractului nr. _____ din _____
(parte integrantă a contractului de prestări servicii)

I. Îngrijirea și supravegherea copilului

Îngrijitorul/îngrijitoarea va asigura necesitățile fizice, emoționale și de sănătate ale copilului și măsurile corespunzătoare pentru satisfacerea acestor necesități, igiena personală, supravegherea și menținerea stării de sănătate, precum și va proteja copilul de orice formă de abuz, neglijare sau exploatare, după cum urmează:

- a) Particularități privind asigurarea unui mediu securizat și funcțional pentru copil

- b) Particularități privind asigurarea unui mediu sănătos, sigur și stimulatив pentru copil

- c) Particularități privind asigurarea pentru copilul a unui mediu de viață adecvat dezvoltării complexe și armonioase în cadrul familiei sale _____
- d) Particularități privind activitățile educaționale, de comunicare, jocul, stimularea timpurie a dezvoltării copilului _____
- e) Particularități privind sprijinirea copilului în dezvoltarea sa emoțională

- f) Particularități privind asigurarea unui mediu psihic individualizat și protectiv pentru copil

- g) Indicații personalizate de îngrijire a copilului, precizate de către reprezentantul legal al acestuia

- h) Particularități privind acordarea primului ajutor în caz de îmbolnăvire/accidentare a copilului

- i) În caz de necesitate, însoțește copilul la spital până când sosește reprezentantul legal al copilului
 _____ DA/NU
- j) Modalitățile de comunicare urgentă cu reprezentantul legal al copilului despre orice situație dificilă și urgentă apărută legată de copil _____

II. Alimentarea copilului, regimul zilei și plimbările în aer liber

- a) Îngrijitorul/îngrijitoarea asigură pentru copil, cu suportul reprezentantului legal, o dietă care să țină cont de nevoile de dezvoltare ale acestuia, precum și de preferințele sau specificul cultural și religios al copilului, după cum urmează:

- b) Particularități privind regimul zilei și plimbările în aer liber:
